

Verslag concept

BOT-overleg IJmeer en Markeermeer

Datum commissievergadering	:	4 september 2017
Plv. Commissievoorzitter	:	Dhr. A.J.C. de Wit
Commissiegriffier	:	Dhr. K. Mellema
Telefoonnummer/e-mail	:	023-5143924

Aanwezig:

5	Commissievoorzitter		dhr. A.J.C. de Wit
	Commissiegriffier		dhr. K. Mellema
	Leden van de commissie	VVD	mw. A. van Langen-Visbeek, mw. E.A.S. Rommel
		D66	dhr. W. Bakker
		PvdA	dhr. N. Papineau Salm
10		GroenLinks	dhr. F.J. Kramer
		ONH	dhr. J.H. Leever
	Gedeputeerde		dhr. J. Loggen

15

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Inleiding gedeputeerde
3. Presentatie PARK
- 20 4. Presentatie proces en inhoud Rijks- en interprovinciale gebiedsagenda IJsselmeergebied
5. Sluiting

1. Opening en mededelingen

25 De **voorzitter** opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Deze eerste bijeenkomst na het zomerreces is een BOT (benen-op-tafel)-overleg met gedeputeerde Loggen over het IJmeer en Markermeer.

2. Inleiding gedeputeerde

30 De heer **Loggen** (ged.) meent dat het onderwerp van vanavond wat onderbelicht is geweest. Het IJmeer en Markermeer is een prachtig gebied binnen de provinciale grenzen waar allerlei ontwikkelingen plaatsvinden, zoals die van Markermeerdijken, Markerwadden, IJburg 2, de versterking van de Houtribdijk e.d., maar waarvan geen integraal beeld is. Daarom heeft de gedeputeerde het initiatief genomen om te bekijken of men tot een samenwerking kan komen om de ontwikkelingen in kaart te brengen. In eerste instantie was dat met de provincie Flevoland, maar het
35 bleek dat ook het Rijk bezig is met een centrale gebiedsagenda, die een groter gebied behelst dan Flevoland en Noord-Holland. Hier is bij aangesloten en ook Friesland en Overijssel zijn betrokken. Het bijzondere is dat de vier provinciale overheden voor het eerst in dit gebied samenwerken en als gesprekspartner voor het Rijk fungeren. Het is belangrijk dat de provincies de vinger aan de pols houden. De gedeputeerde vindt dat het nu het moment is om PS te betrekken zodat hij ideeën en
40 suggesties kan meenemen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt waarom het zuidelijk deel van het gebied niet is betrokken.

45 De heer **Loggen** (ged.) antwoordt dat dit wel het geval is. Men is begonnen met het IJmeer en het Markermeer. De integrale gebiedsagenda gaat echter over het gehele gebied.

3. Presentatie PARK

50 De heer **Hoekstra (PARK)** geeft een toelichting op de oefeningen die zijn gedaan in 2015 en 2016 en waarbij naar de samenhang in het gebied is gekeken. Er zijn destijds twee ateliers gehouden om allerlei invalshoeken in beeld te krijgen.

In het gebied zijn verschillende ontwikkelingen gaande, zoals het aanleggen van vooroevers en eilanden om vanuit ecologisch oogpunt luwte en ondiepte te creëren bij de Houtribdijk. Het algemene beeld is een ontwikkeling van hard naar zacht: de harde dijk krijgt een zachte voordijk waardoor luwte en helderder water wordt bereikt. Op deze manier wordt een (gebruiks)landschap gecreëerd. Andere voorbeelden van waar dit gebeurt zijn de Markerwadden, de plannen voor Marken
55 en de versterking van de Zuiderzeedijk. De oorspronkelijk harde bak van het IJsselmeer krijgt zachtere randen waardoor vanuit meer invalshoeken naar het gebied gekeken kan worden. Het gaat om randzones, tussenwateren en het verbinden van de binnen- en buitennatuur. Een voorbeeld van een vergelijkbaar gebied in het buitenland is het Peipsimeer tussen Estland en Rusland.
60 Het systeem van zachtere randen en overgangen heeft gevolgen voor de recreatie. Er komen meer bestemmingen, meer afmeermogelijkheden en andere vormen van watersport. De karakters verschillen van oude en nieuwe havens moet worden gehandhaafd en versterkt. Door de zachtere overgang ontstaan zones voor recreatie. Daarnaast is er sprake van een economische impuls door het toenemen van watersport en bebouwing.

65 De PARK adviseert om ervoor te zorgen dat men nieuwe en van elkaar verschillende waterfronten ontwerpt en dat er specifieke woonwijken komen. Rond het Markermeer en IJmeer zal er straks óf natuur zijn óf gewoond worden. Landbouw e.d. zal niet meer voorkomen. Waar stad aan natuur grenst, is er een taak voor ontwerpen die deze op elkaar laten aansluiten. Ook moet goed nagedacht worden over de infrastructuur; waar creëert men rust en waar drukte.

70 De heer Hoekstra vindt dat het verhaal van het geheel wordt verteld via alle aparte projecten. Er hangen veel uitbreidingen boven de markt, sommige goed en sommige minder goed. Hij pleit ervoor om een idee te ontwikkelen voor de samenhang vanuit het oogpunt van verstedelijking, recreatie en natuur en daar houvast aan te ontleen voor de uitbreidingen en plannen.

75 **Vragen en opmerkingen:**

De heer **Leever** (ONH) maakt een compliment voor het verhaal over het indelen van het IJsselmeer. Hij vraagt of het door meerdere provincies is opgezet of alleen door Noord-Holland.

80 De heer **Hoekstra** geeft aan dat de provincie Flevoland medeopdrachtgever was. Vervolgens is het met wethouder Van den Burg van de gemeente Amsterdam en de burgemeester van Waterland gedeeld. Het is geen officieel beleidsdocument of een plan; heel veel dingen spelen immers al. Het is een oproep om vanuit het een naar het ander te kijken. Dat is typisch een provinciale taak; de samenhang der dingen in de gaten houden en kijken naar de schaal.

85 De heer **Leever** (ONH) vraagt of deze visie ook bij de andere provincies is toegelicht.

De heer **Hoekstra** benadrukt dat het geen visie is maar een verhaal dat moet gaan leven. Hij heeft een presentatie gegeven voor GS van Flevoland die enthousiast waren. Men was vooral enthousiast over de samenhang, net als het college van Noord-Holland.

90

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt hoe de PARK naar de openheid en functie van het Markermeer kijkt. Er is lang gezegd dat het Markermeer en IJmeer een belangrijk open water moest zijn dat alleen gebruikt mocht worden voor drinkwater en recreatie. De heer Papineau Salm beluistert dat de PARK andere dingen wil toelaten.

95

De heer **Loggen** (ged.) zegt dat er al dingen gebeuren zoals IJburg 2, de Markerwadden, de Markermeerdijken en de uitbreiding van Almere en dat men daarop moet reageren.

100 De heer **Hoekstra** denkt dat het gebied een waardevol systeem is voor water en natuur, maar ook voor recreatie en wonen. Hij is wel degelijk een voorstander van het trekken van grenzen, maar denkt dat de bestaande stad geïntensiveerd moet worden. Hij voorziet een grote uitdaging in het laten samengaan van de verschillende ontwikkelingen.

4. Presentatie proces en inhoud Rijks- en interprovinciale gebiedsagenda IJsselmeergebied

105 De presentatie wordt gegeven door Charles van Schaik en Suzanne van den Noort. De vier provincies Friesland, Overijssel, Flevoland en Noord-Holland hebben het initiatief genomen voor een gebiedsagenda met het Rijk voor het gehele IJsselmeergebied. De presentatie gaat in op de aanleiding en het proces, de vijf hoofdagendapunten en de samenhang.

110 De vijf agendapunten beslaan de volle breedte van de provinciale verantwoordelijkheden ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling, economie, energie en natuur en water. De provincies kunnen als middensbestuur een bijdrage leveren aan de ontwikkelingen.

Agendapunten:

115 1. Kracht van water en kustlandschappen; onderkennen eenheid gebied, diversiteit kusten en ontwikkelkracht van het landschap.

2. Economie: stimuleren, kansen voor verdere groei, inzetten op differentiatie en zonering op schaal van het IJsselmeergebied; samenwerken met Rijk.

120 De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of er door de provincies een Omgevingsvisie voor het gebied wordt gemaakt. Als er afspraken gemaakt moeten worden, is een juridisch kader nodig.

125 De heer **Van Schaik** zegt dat er geen Omgevingsvisie is of wordt gemaakt. De agenda is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie van het Rijk. Hij komt aan het eind van de presentatie terug op de afspraken.

3. IJsselmeergebied als energiebron: transitie duurzame energievoorziening 2050; regie om te komen tot ruimtelijk-economische energietransitie; verkennen alternatieve en innovatieve mogelijkheden: te veel nadruk op windmolens.

130 4. Ecologie: ecologisch gezond IJsselmeer. Het Rijk is verantwoordelijk voor waterkwaliteit en de provincies voor de kusten. Bijv. door de Markermeerdijken kan een bijdrage worden geleverd aan de natuur en kwaliteit van het water. Het Rijk wordt gevraagd om snelheid te maken met het oplossen van de problemen van de beroepsvisserij.

135 De heer **Leever** (ONH) merkt op dat er een moratorium is voor het vissen op het IJsselmeer. Hij vraagt of de vismigratie in de agenda is meegenomen.

De heer **Van Schaik** zegt dat het moratorium nog niet groot genoeg is om te zorgen voor herstel. Er is nog volop discussie over de aanpak. De vismigratie is in de visie meegenomen.

140 De heer **Leever** (ONH) zegt dat w.b.t. energie er provinciale plannen voor de 685 MW liggen. Hij vraagt of in de plannen tot 2050 nieuwe ontwikkelingen zijn te signaleren.

145 De heer **Loggen** (ged.) zegt dat het gaat om het in beeld brengen van de ontwikkelingen. Het Markermeer/IJmeer is maar een klein stukje van Noord-Holland. Men moet een bijdrage leveren aan de energietransitie, maar wil dat dit op een ordentelijke wijze plaatsvindt. Er zijn geen ontwikkelingen waar hij iets of niets over kan vertellen.

Mevrouw **Van Langen-Visbeek** (VVD) merkt op dat PWN 20 ha. drijvende zonnepanelen gaat neerleggen in de bassins bij Andijk. Het kan zijn dat zonnepanelen op water een ontwikkeling wordt.

De heer **Van Schaik** vervolgt dat er een grote energietransitie op Nederland afkomt en dat de provincies zich daaraan hebben gecommitteerd. Men moet nagaan waar en hoe die uitgevoerd gaat worden en zich realiseren dat het IJsselmeergebied in beeld kan komen. De provincies moeten daarom met het Rijk in gesprek.

5. IJsselmeergebied als zoetwaterbron; provincies zetten zich in voor behoud kwalitatieve verbetering; inzetten op deltaprogramma zoetwater om ervoor te zorgen dat er niet meer zoetwater uit het IJsselmeer wordt gehaald dan nu toe; peil niet verder omhoog via peilbesluit tot 2050; Rijk moet hierin meegaan.

De samenhang van de agenda ontstaat door de verwevenheid van de vijf punten met elkaar. De opgave is dat de provincies ze integraal blijven beschouwen. Dit vereist structureel overleg tussen provincies en met het Rijk. In de gebiedsagenda worden de afspraken gemaakt.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt waarom gemeenten niet worden betrokken. Dat zijn belangrijke partners.

De heer **Van Schaik** zegt dat de gemeenten in de uitvoering worden betrokken. Het proces houdt in dat de agenda op 19 september in GS komt en vervolgens in het BO op 22 september. Daarna wordt de agenda aangeboden aan het Rijk en volgt de integratiefase tot een gezamenlijke agenda voor het IJsselmeergebied. In maart 2018 is een BO met het Rijk gepland waarin de eerste afspraken kunnen worden gemaakt.

Mevrouw **Van Langen-Visbeek** (VVD) mist veiligheidsaspecten als de waterberging.

De heer **Van Schaik** zegt dat dit inderdaad een cruciaal onderdeel van het gebied is. De agenda kijkt naar de langere termijn. Via het peilbesluit tot 2050 wordt het veiligheidsaspect meegenomen.

Mevrouw **Van Langen-Visbeek** (VVD) vraagt of bouwactiviteiten achter de dijken invloed hebben op de opvangcapaciteit.

De heer **Van Schaik** zegt dat hieraan inderdaad een veiligheidsaspect zit dat wordt meegenomen in de meerlaagsveiligheid die in de ruimtelijke ordening opgelost moet worden. Hiervoor is een groot nationaal programma waar de provincie aan deelneemt.

De heer **Loggen** (ged.) zegt dat men heeft geprobeerd om de lopende projecten rond het Markermeer en IJmeer met elkaar te verbinden en heeft gekeken of daar een verhaal van kan worden gemaakt vanuit economisch maar ook vanuit cultuurhistorisch opzicht. Als men voor het einde van het jaar wil aansluiten op de gebiedsagenda van het Rijk is het niet mogelijk om alle gemeenten te betrekken. Men heeft besloten om in deze fase eerst deze stap te nemen en de stakeholders te betrekken en te informeren. Hij denkt dat het Rijk ook niet doof zal zijn voor signalen van gemeenten.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) waarschuwt dat als de gemeenten niet worden betrokken, het mis kan lopen met het proces.

Mevrouw **Van den Noort** merkt op dat men met alle betrokken gemeenten ambtelijke gesprekken heeft gevoerd en de bestuurders heeft geïnformeerd.

De heer **Loggen** (ged.) bedankt de heer Papineau voor het signaal. Hij ziet het ook als een soort service voor de gemeenten dat de provincie het voortouw neemt.

De heer **Leever** (ONH) vraagt of de verenigingen over de concept-planontwikkeling benaderd worden, bijvoorbeeld die op het gebied van visserij, de IJsselmeerverenging en het Blauwe Hart.

De heer **Loggen** (ged.) zegt dat het initiatief besproken is tijdens de jaarlijkse IJsselmeerdag. Deze partijen krijgen een plek in het proces. Dit wordt uitgewerkt, maar men moet ergens beginnen.

- 210 De heer **Papineau Salm** (PvdA) vindt het een heel mooi initiatief. Er is al veel geschreven aan visies e.d. en er zijn in het verleden meerdere stuurgroepen geweest. Hij stelt voor om een analyse te maken van de redenen waarom vergelijkbare projecten niet gelukt zijn. Een van de redenen voor vroegere mislukkingen lijkt de bestuurlijke spaghetti te zijn.
- 215 De heer **Loggen** (ged.) bedankt de heer Papineau Salm voor de suggestie. Het is goed om van het verleden te leren en het onderzoek hiernaar zal zeker worden gedaan. Het verschil met het verleden is dat het nu niet gaat om een visie, maar om ontwikkelingen die al plaatsvinden. Het is dan prettig om te weten wat er besloten wordt in andere provincies, zodat de provincie Noord-Holland er wat van kan vinden. Dat kan alleen met een integraal beeld.
- 220 De heer **Kramer** (GroenLinks) valt op dat de agenda vrij abstract is. Hij ziet niet onmiddellijk hoe die is gekoppeld aan het verhaal van de PARK, dat hij nogal vond afwijken van de andere verhalen die hij van de PARK kent. De heer Kramer is benieuwd of de visie voor het IJsselmeer er al ligt. Hij neemt aan van wel omdat die verwerkt moet worden in de Omgevingsvisie. Hij vraagt wanneer PS wat kunnen verwachten.
- 225 De heer **Loggen** (ged.) verwijst naar de routekaart op de laatste sheet. Hij stelt voor om PS in de uitwerking goed mee te nemen en te informeren. Hij benadrukt dat er geen sprake is van een visie, wat aangeeft dat men een beeld heeft van wat men in de toekomst wil realiseren. De PARK zei dat het verhaal van het IJmeer en Markermeer een verhaal is dat verteld moet worden. Men moet weten wat er gebeurt. Tezamen met de agenda wordt dit een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.
- 230 De heer **Leever** (ONH) stelt voor om een werkbezoek aan de Markerwadden te brengen.
- 235 De **voorzitter** stelt voor om dit mee te nemen in de commissievergadering. Hij wil dan ook voorstellen om te overwegen om een werkbezoek aan het Peipsimeer in Estland te plannen.
- De heer **Bakker** (D66) stelt voor om een eventueel werkbezoek aan de Markerwadden te combineren met de aanwezigheid van andere provincies.
- 240 De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt aandacht voor het openbreken van de Houtribdijk.
- De heer **Loggen** (ged.) zegt dat hij het openbreken zo nu en dan oppert, maar moet constateren dat er nog geen breed enthousiasme is.
- 245 De gedeputeerde dankt de commissie voor de mogelijkheid voor de gedachtenwisseling. Hij proeft enthousiasme aan de kant van PS. Na de bespreking in GS op 19 september komt de gebiedsagenda naar PS. Hij zal PS in het verdere verloop goed aangeschakeld houden net als stakeholders als gemeenten en belangenorganisaties.
- 5. Sluiting**
- 250 De voorzitter bedankt de ambtenaren voor hun presentaties en de aanwezigen voor de aandacht, de inzet en de deelname aan de discussie. Hij sluit de vergadering om 19.40 uur.